

Αρ. Φακ.: 22.18.001.002

Διευθύντρια
Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης
και Προσωπικού

Απόφαση
με τη μορφή Προειδοποίησης προς το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και
Προσωπικού

Αναφορικά με την
Παροχή Υπηρεσιών για την διεξαγωγή μελέτης για τη ρύθμιση ευέλικτων μορφών
απασχόλησης – Σύμβαση C2022/01/ΤΔΔΠ

Σε συνέχεια όλης της σχετικής με το υπό αναφορά θέμα αλληλογραφίας μας η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας, και η οποία λήγει με την επιστολή σας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ημερ. 25/8/2022, καθώς και της μετέπειτα ληφθείσας Εγκύκλιου Επιστολής του ΤΔΔΠ ημερ. 25/8/2022, και της αποστολής του σχετικού συνδέσμου σε όλους τους δημόσιους υπαλλήλους για τη συμμετοχή μέσω της συμπλήρωσης της ηλεκτρονικής φόρμας google forms, επιθυμώ να σας πληροφορήσω ως ακολούθως:

2. Σύντομο ιστορικό – γεγονότα:

2.1 Το ΤΔΔΠ, υπό την ιδιότητά του ως υπεύθυνος επεξεργασίας σχετικά την εξεταζόμενη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατόπιν προτροπής Λειτουργιών του Γραφείου μου μετά από σχετική μεταξύ τους τηλεφωνική επικοινωνία, απέστειλε στο Γραφείο μου γραπτό αίτημα με την επιστολή του ημερ. 11/8/2022, όπου ζητούσε κατά κύριο λόγο τις θέσεις του Γραφείου μου σχετικά με ενδεχόμενη χρήση των λογισμικών google forms ή Qualtrics, για σκοπούς της συλλογής των πληροφοριών μέσω σχετικού ερωτηματολογίου, στο πλαίσιο της διεξαγωγής μελέτης για τη ρύθμιση ευέλικτων μορφών απασχόλησης στη δημόσια υπηρεσία, η οποία ανατέθηκε με δημόσια σύμβαση σε ανάδοχο εταιρεία.

Ταυτόχρονα προώθησε στο Γραφείο μου το σχετικό ερωτηματολόγιο καθώς και τη συμφωνία με την ανάδοχο.

2.2. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπήρχαν αποκλειστικά χρονοδιαγράμματα με βάση τη σύμβαση, τα οποία θα έπρεπε να τηρηθούν από την αναθέτουσα Αρχή (ΤΔΔΠ) για να είναι σε θέση ο ανάδοχος να ολοκληρώσει το έργο που του είχε ανατεθεί εντός 8 μηνών.

2.3 Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι οι απόψεις του Γραφείου μου ζητήθηκαν **μετά** την υπογραφή της σύμβασης με τον ανάδοχο με βάση την οποία είχαν ήδη συμφωνηθεί τα πιο πάνω λογισμικά και **μόλις δύο εβδομάδες πριν** από την οριστικοποίηση της διαδικασίας και την αποστολή της Εγκυκλίου Επιστολής σε όλη τη δημόσια υπηρεσία.

2.4 Παρά τα πιο πάνω, καθηκόντως και κατά προτεραιότητα διεξήλθα όλων των σχετικών εγγράφων και αυθημερόν τοποθετήθηκα με την ταυτόριθμη επιστολή μου ημερ. 22/8/2022 ως προς τα ακόλουθα:

*«Με βάση τα στοιχεία και έγγραφα που έχετε προσκομίσει στο Γραφείο μας (ερωτηματολόγιο κ.α) και παρά το ότι δεν θα συλλέγονται ονομαστικά δεδομένα, μπορεί με ασφάλεια να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι μέσω του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου θα πραγματοποιείται συλλογή και επεξεργασία απλών καθώς και ευαίσθητων (ειδικές κατηγορίες δεδομένων) δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με την έννοια ότι τα **ερωτήματα οδηγούν στην ταυτοποίηση και /ή προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων.***

3. Υπό το φως των ανωτέρω, θα πρέπει, τόσο ο υπεύθυνος επεξεργασίας (ΤΔΔΠ) όσο και ο ανάδοχος (εκτελών την επεξεργασία) να συμμορφώνονται με τις διατάξεις του νομοθετικού πλαισίου για την προστασία δεδομένων (Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 (εφεξής «ο Κανονισμός») και Ν. 125(Ι)/2018) (εφεξής «ο Νόμος») και ειδικότερα –

- με τις βασικές αρχές σύννομης επεξεργασίας (αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων) - (άρθρο 5 του Κανονισμού),
- νομική βάση / προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας (άρθρα 6 και 9 του Κανονισμού)
- γραπτή ανάθεση επεξεργασίας (άρθρο 28(3) του Κανονισμού),
- διενέργεια ΕΑΠΔ (Εκτίμηση Αντικτύπου Προστασίας Δεδομένων) (άρθρα 35, 36 του Κανονισμού) και,
- Διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες (Κεφ. V του Κανονισμού) (τα google forms αποτελούν εφαρμογή cloud της εταιρείας GOOGLE με έδρα τις ΗΠΑ).

4. Εκτιμώντας ότι,

*από τα στοιχεία και έγγραφα που έχετε προσκομίσει στο Γραφείο μας δεν προκύπτει καθόλου και /ή με σαφήνεια ότι το Τμήμα σας έχει μεριμνήσει και /ή έχει προβεί σε ενέργειες για την εφαρμογή και /ή συμμόρφωση με τις ως άνω υποχρεώσεις του, έχουμε την άποψη ότι **συναφείς πράξεις επεξεργασίας τόσο από τον υπεύθυνο επεξεργασίας όσο και τον εκτελούντα την επεξεργασία δεν μπορούν να αντλήσουν νομικό έρεισμα στις διατάξεις του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.**».*

2.5 Ακολούθως το ΤΔΔΠ επανήλθε με το ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ.22/8/2022, με το οποίο με ενημέρωσε σχετικά με την πρόθεσή του για αφαίρεση των ερωτήσεων που ζητούν πληροφορίες για τη **θέση και την κλίμακα** των υπαλλήλων (ερ. 3 και 4) του ερωτηματολογίου προς αποφυγή προβλημάτων επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων με την παράκληση για τη σύμφωνη γνώμη του Γραφείου μου.

2.6 Συνακόλουθα, με την επιστολή μου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ημερ. 24/8/2022 ενημέρωσα σχετικά το οικείο Τμήμα ότι υιοθετώ αυτούσιο το περιεχόμενό της προηγούμενης ταυτρίθμης επιστολής μου, το οποίο, για σκοπούς εύκολης αναφοράς, διαβίβασα εκ νέου και πρόσθεσα επί της ουσίας ότι:

«Με την απάλειψη των ερωτήσεων 3 και 4 δεν φαίνεται να επιλύεται το θέμα της ταυτοποίησης αφού οι λοιπές ερωτήσεις π.χ σημειώστε το Υπουργείο/Υφυπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία που υπάγεστε (1), μόνιμος / αορίστου (2), χρόνια υπηρεσίας (5), επαρχία διαμονής (8), επαρχία εργασίας (9) , φύλο (10), οικογενειακή κατάσταση άγαμος/η/ Παντρεμένος/η ή με Σύμφωνο Συμβίωσης/Διαζευγμένος/η/(11), άτομο με αναπηρία (13), φροντίδα παιδιών ή άλλων ατόμων (12), άτομο με χρόνια πάθηση κλπ, μπορούν να οδηγήσουν σε ταυτοποίηση των υπαλλήλων.

Η μόνη λύση που προκρίνεται, υπό τις περιστάσεις, για να μπορέσετε να προχωρήσετε με τη μελέτη, είναι η πλήρης απάλειψη των δημογραφικών και των άλλων στοιχείων που ταυτοποιούν ή ενδέχεται να ταυτοποιούν τους υπαλλήλους».

2.7. Στη συνέχεια το ΤΔΔΠ με την επιστολή του μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ημερ. 25/8/2022 με ενημέρωσε ότι θα εξετάσουν το ενδεχόμενο να αφαιρέσουν τα δεδομένα που μπορεί να οδηγήσουν σε ταυτοποίηση.

2.8 Στις 25/8/2022 αποστάληκε Εγκύκλιος Επιστολή από το ΤΔΔΠ σε όλη τη Δημόσια Υπηρεσία με σκοπό την ενημέρωση των προϊστάμενων για την επικείμενη έρευνα και την ενημέρωση του προσωπικού σχετικά με τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

2.9 Στις 30/8/2022 προωθήθηκε το σχετικό ηλεκτρονικό μήνυμα στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου όλων των υπαλλήλων της Δημόσιας Υπηρεσίας με την προτροπή για συμπλήρωση του ερωτηματολογίου μέχρι τις 9 Σεπτεμβρίου 2022.

3. Διαπιστώσεις / Σκεπτικό:

3.1 Όπως έχω διαπιστώσει, από το ερωτηματολόγιο, έχει απαλειφθεί εκτός από τη θέση και κλίμακα, η σχετική, με το Υπουργείο/Υφυπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία, που υπάγονται οι υπάλληλοι, ερώτηση. Δεν έχουν ωστόσο απαλειφθεί άλλες ερωτήσεις / συλλογή δημογραφικών στοιχείων, ως οι εισηγήσεις μου στην παρ. 2.6 πιο πάνω, με αποτέλεσμα με το συνδυασμό των στοιχείων να αυξάνεται σε κάθε περίπτωση το ενδεχόμενο της ταυτοποίησης των συμμετεχόντων, στην έρευνα, δημοσίων υπαλλήλων, και το ΤΔΔΠ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, και κατά νόμο υπεύθυνος να έχει υποχρέωση να λογοδοτήσει σχετικά με τη συμμόρφωσή του με το νομοθετικό πλαίσιο (Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 (εφεξής «ο Κανονισμός») και Ν. 125(Ι)/2018) (εφεξής «ο Νόμος»).

3.2 Συναφείς ερωτήσεις που αφορούν σε δημογραφικά στοιχεία, οι οποίες τηρουμένης της αρχής της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, (βλ. άρθρο 5(1)(γ) του Κανονισμού) θα έπρεπε να είχαν παραλειφθεί. **Επαναλαμβάνω** ότι είναι οι ερωτήσεις σχετικά με το καθεστώς απασχόλησης, τα χρόνια υπηρεσίας, την οικογενειακή κατάσταση, αναπηρία και χρόνια πάθηση, οι οποίες ουδεμία σχέση / συνάφεια έχουν με τον επιδιωκόμενο σκοπό, το σκοπό της έρευνας που είναι η συγκέντρωση των απόψεων των υπαλλήλων σχετικά με τις ευέλικτες μορφές εργασίας.

3.3 Επιπρόσθετα των ανωτέρω, σημειώνεται ότι είναι πιθανόν η συγκεκριμένη επεξεργασία να οδηγήσει στην κατάρτιση προφίλ, των συμμετεχόντων με βάση τις απαντήσεις τους στο ερωτηματολόγιο, με πιθανό τον κίνδυνο η συγκεκριμένη επεξεργασία και /ή τα αποτελέσματά της να οδηγήσουν σε διακρίσεις για παράδειγμα στη βάση του καθεστώτος εργασίας τους ή της υγείας τους ή άλλης κατάστασης που τους χαρακτηρίζει.

3.4 Διαπιστώθηκε ότι έγινε χρήση από την ανάδοχο της εφαρμογής google forms. Το λογισμικό google forms που χρησιμοποιεί η ανάδοχος αποτελεί on line εφαρμογή όπου η αποθήκευση των δεδομένων γίνεται αυτόματα στο υπολογιστικό νέφος / Cloud της Google, η οποία εδρεύει στις ΗΠΑ. Η αποθήκευση δεδομένων σε υπολογιστικό νέφος / cloud δηλ. σε κέντρα δεδομένων και εξυπηρετητές σε τρίτες χώρες δηλ. χώρες εκτός Ε.Ε και ΕΟΧ θα πρέπει να γίνεται τηρουμένων των διατάξεων του Κεφ. V του Κανονισμού, να υπόκεινται σε κατάλληλες εγγυήσεις και να περιβάλλονται των ενδεδειγμένων νομικών εργαλείων, ως μέσο διαβίβασης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 46 του Κανονισμού.

4. Νομικό πλαίσιο:

Σχετικές είναι οι κάτωθι διατάξεις:

4.1 Ερμηνεία του όρου δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα:

1) **«δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα»:** κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο («υποκείμενο των δεδομένων»): το ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο είναι εκείνο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως μέσω αναφοράς σε αναγνωριστικό στοιχείο ταυτότητας, όπως όνομα, σε αριθμό ταυτότητας, σε δεδομένα θέσης, σε επιγραμμικό αναγνωριστικό ταυτότητας ή σε έναν ή περισσότερους παράγοντες που προσιδιάζουν στη σωματική, φυσιολογική, γενετική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική ταυτότητα του εν λόγω φυσικού προσώπου,

4.2 Ερμηνεία του όρου κατάρτιση προφίλ:

4) **«κατάρτιση προφίλ»:** οποιαδήποτε μορφή αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συνίσταται στη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την αξιολόγηση ορισμένων προσωπικών πτυχών ενός φυσικού προσώπου, ιδίως για την ανάλυση ή την πρόβλεψη πτυχών που αφορούν την απόδοση στην εργασία, την οικονομική κατάσταση, την υγεία, τις προσωπικές προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα, την αξιοπιστία, τη συμπεριφορά, τη θέση ή τις μετακινήσεις του εν λόγω φυσικού προσώπου,

4.3 Ερμηνεία του όρου επεξεργασία:

2) **«επεξεργασία»:** κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση

πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή

4.4 Αρχή της αναλογικότητας/ ελαχιστοποίηση των δεδομένων –

Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα:

γ) είναι κατάλληλα, συναφή και περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία («ελαχιστοποίηση των δεδομένων»),

4.5 Διατάξεις του άρθρου 46(1)και (2) του Κανονισμού:

«1. Ελλείψει απόφασης δύναμει του άρθρου 45 παράγραφος 3, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία μπορεί να διαβιβάσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό μόνο εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία έχει παράσχει κατάλληλες εγγυήσεις και υπό την προϋπόθεση ότι υφίστανται εκτελεστά δικαιώματα και αποτελεσματικά ένδικα μέσα για τα υποκείμενα των δεδομένων.

2. Οι κατάλληλες εγγυήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν να προβλέπονται, χωρίς να απαιτείται ειδική άδεια εποπτικής αρχής, μέσω:

α) ενός νομικά δεσμευτικού και εκτελεστού μέσου μεταξύ δημόσιων αρχών ή φορέων,

β) δεσμευτικών εταιρικών κανόνων σύμφωνα με το άρθρο 47,

γ) τυποποιημένων ρητρών προστασίας δεδομένων που εκδίδονται από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης που προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2,

δ) τυποποιημένων ρητρών προστασίας δεδομένων που εκδίδονται από εποπτική αρχή και εγκρίνονται από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης που αναφέρεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2,

ε) εγκεκριμένου κώδικα δεοντολογίας, σύμφωνα με το άρθρο 40, από κοινού με δεσμευτικές και εκτελεστές υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία στην τρίτη χώρα να εφαρμόζει τις κατάλληλες εγγυήσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, ή

στ) εγκεκριμένου μηχανισμού πιστοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 42, από κοινού με δεσμευτικές και εκτελεστές υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία στην τρίτη χώρα να εφαρμόζει τις κατάλληλες εγγυήσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων.».

5. Κύρωση - Προειδοποίηση:

Λαμβάνοντας υπόψιν τις ιδιαίτερες περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης και συνεκτιμώντας ότι -

- ο υπεύθυνος επεξεργασίας συμμορφώθηκε **εν μέρει** και **όχι πλήρως** με τις συμβουλές/ υποδείξεις μου,

- ενεργοποίησε ήδη τη διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων χωρίς να μου αποστείλει προηγουμένως το τελικό ερωτηματολόγιο για ενημέρωση και /ή έλεγχο,

και,

- παρέλειψε να λογοδοτήσει και /ή υποβάλει στο Γραφείο μου όλα τα απαραίτητα στοιχεία σχετικά με την ενεργό συμμόρφωσή του σε σχέση με τις βασικές αρχές σύννομης επεξεργασίας (αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων) - (άρθρο 5 του Κανονισμού),
- νομική βάση / προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας (άρθρα 6 και 9 του Κανονισμού)
- γραπτή ανάθεση επεξεργασίας (άρθρο 28(3) του Κανονισμού),
- διενέργεια ΕΑΠΔ (Εκτίμηση Αντικτύπου Προστασίας Δεδομένων) (άρθρα 35, 36 του Κανονισμού) και,
- Διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες (Κεφ. V του Κανονισμού) (τα google forms αποτελούν εφαρμογή cloud της εταιρείας GOOGLE με έδρα τις ΗΠΑ), και

Ασκώντας τις διορθωτικές εξουσίες που μου απονέμουν οι διατάξεις του άρθρου 58(2)(α) του Κανονισμού τηρουμένων των οποιών –

«2. Κάθε αρχή ελέγχου διαθέτει όλες τις ακόλουθες διορθωτικές εξουσίες:

α) να απευθύνει προειδοποιήσεις στον υπεύθυνο επεξεργασίας ή στον εκτελούντα την επεξεργασία ότι σκοπούμενες πράξεις επεξεργασίας είναι πιθανόν να παραβαίνουν διατάξεις του παρόντος κανονισμού,»,

Επιβάλλω στον υπεύθυνο επεξεργασίας την κύρωση της **Προειδοποίησης** επισημαίνοντας όπως –

(α) εφεξής και στο μέλλον συμμορφώνεται με τις διατάξεις του νομοθετικού πλαισίου και προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες σύμφωνα με το σκεπτικό και,

(β) αναφορικά με τη συλλογή των δημογραφικών δεδομένων μέσω του ερωτηματολογίου απόσχει από την ανάλυση, διασύνδεση, και εξαγωγή συμπερασμάτων στη βάση εκείνων των δημογραφικών στοιχείων, που με βάση το σκεπτικό, θα μπορούσαν να αυξήσουν τον κίνδυνο ταυτοποίησης ή και δημιουργίας προφίλ ή και να οδηγήσουν σε διακρίσεις των εργοδοτούμενων.

Παρακαλώ όπως γνωστοποιηθεί στο Γραφείο μου η έκθεση συμπερασμάτων της μελέτης σχετικά με τις ευέλικτες μορφές εργασίας προκειμένου να επιβεβαιωθεί ότι έχει επιτευχθεί μόνο ο επιδιωκόμενος σκοπός.

Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδου
Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων
Προσωπικού Χαρακτήρα

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

7 Σεπτεμβρίου 2022

N.A